

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1943.

Andra kammaren.

Nr 1.

I enlighet med § 49 regeringsformen och § 2 riksdagsordningen sammanträdde andra kammaren till lagtima möte här i huvudstaden i den uti riksdagens hus för kammaren anordnade samlingslokalen

Måndagen den 11 januari,

kl 11 f. m.

§ 1.

Sammanträdet öppnades av representanten för Gävleborgs län herr **Sävström** såsom den ledamot, vilken bevisat de flesta riksdagarna, med följande ord: Mina damer och herrar! Enligt gällande bestämmelser tillkommer det mig att öppna detta första sammanträde med 1943 års lagtima riksdag.

Då vi nu återigen samlas till riksmöte, böra vi allt fortfarande hålla samman i våra livsviktiga frågor. Det är en förutsättning för att vi i denna svåra tid skola kunna på bästa sätt gagna vårt land. Vi äro nu långt inne på det fjärde krigsåret, men ännu synas inga tecken på fredens återvändande. Någon begränsning av kriget kan icke skönjas. Tvärtom synes mänskligheten få vara beredd på ännu många prövningar och påfrestningar.

Vårt folk har klart och tydligt intagit sin ställning att undvika deltagande i det pågående kriget. Den svenska riksledningen har också deklarerat sin bestämda vilja att avvisa varje försök utifrån att tvinga oss till en avvikelse från den neutrala linjen.

Vid fjolårets riksdag behandlades många stora och viktiga frågor. Även vid denna riksdag komma otvivelaktigt många spörsmål av större betydelse att bli föremål för riksdagens behandling. Jag är viss om att denna kammare, i likhet med vad som alltid skett, skall med omsorg och noggrannhet pröva de ärenden, som föreläggas till vårt avgörande.

Jag hälsar Eder alla välkomna och uttalar förhoppning om att det goda samarbete, som hittills varit rådande bland oss, skall komma att fortsätta.

Härmed förklarar jag kammarens förhandlingar öppnade.

§ 2.

Herr ordföranden tillkännagav, att han anmodat undertecknade att föra protokollet till dess sekreterare hunnit utses, ävensom att kanslibiträden och vaktbetjäning blivit till erforderligt antal av honom för tillfället antagna; och blevo på framställd proposition dessa åtgärder av kammaren godkända.

§ 3.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll angående den i § 32 riksdagsordningen föreskrivna fullmaktsgranskningen:

Andra kammarens protokoll 1943. Nr 1.

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1943.

I anledning av stadgandet i § 32 riksdagsordningen hade statsrådet och chefen för justitiedepartementet anmodat tre bland de av riksdagen valde fullmäktige i riksbanken och tre bland fullmäktige i riksgäldskontoret att närvara vid den granskning av riksdagsmannafullmakter som skulle inför departementschefen företagas innan årets lagtima riksdag sammanträdde; och infunno sig nu av fullmäktige i riksbanken herrar E. Björnsson, C. Jonsson och I. Anderson samt av fullmäktige i riksgäldskontoret herrar A. Örne, A. Lindqvist och E. Eriksson.

Till justitiedepartementet hade insänts fullmakter för 3 personer, vilka vid nya röstsammanräkningar blivit utsedda såsom ledamöter av riksdagens andra kammare i stället för avgångna ledamöter av samma kammare.

Vid granskning av fullmakterna framställdes icke någon anmärkning mot desamma.

Protokoll över granskningen jämte förteckning å de granskade fullmakterna skulle tillika med dessa överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Den i protokollet omförmälda förteckningen var av följande lydelse:

Förteckning

å ledamöter av riksdagens andra kammare enligt fullmakter, granskade inför chefen för justitiedepartementet den 4 januari 1943.

Örebro län.

1. Lantbrukaren C. D. Skagerlund i Sörängen.

Gävleborgs län.

2. Ombudsmannen Erik Severin i Gävle.

Norrbottnens län.

3. Landstingsmannen Jakob Ferdinand Grym i Övertorneå.

§ 4.

Företogs upprop av kammarens ledamöter, därvid herr Jonsson i Eskilstuna befanns frånvarande.

Herr Jonsson i Eskilstuna hade i en vid uppöppet uppläst skriftlig ansökan anhållit om ledighet från riksdagsgöromålen under 3 dagar från och med den 11 januari för fullgörande av offentligt uppdrag.

§ 5.

Anställdes val av talman i kammaren; och befanns efter valets utgång hava till talman blivit utsedd herr Sävström med 227 röster.

En röst tillföll herr Magnusson i Skövde.

§ 6.

Vid företaget val av förste vice talman blev därtill utsedd herr Magnusson i Skövde med 163 röster.

En röst tillföll herr Österström.

§ 7.

Anställdes val av andre vice talman; och utsågs därvid herr Österström med samtliga avgivna eller 143 röster.

§ 8.

Herr **talmannen** yttrade: Å egna och vice talmännens vägnar tackar jag värd- samt för förtroendet att leda kammarens förhandlingar.

§ 9.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr Jonsson i Eskilstuna under 3 dagar från och med den 11 januari.

§ 10.

Föredrogs åter det under § 3 här ovan intagna protokollet, varefter kammaren beslöt att, med godkännande av de däri omförmälda fullmakterna, lägga protokollet till handlingarna.

§ 11.

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren att genast företaga val av sekreterare, varefter det sålunda beslutade valet företogs; och befanns efter valsedlarnas öppnande och uppräknig valet hava så utfallit, att till sekreterare utsetts kammarrättsrådet Sune Norrman med samtliga avgivna eller 142 röster.

Sedan sekreteraren på kallelse infunnit sig, meddelade herr talmannen honom underrättelse om valets utgång och hälsade honom välkommen.

Protokollsföringen övertogs härefter av sekreteraren.

Ernst Eriksson.

Ernst V. Staxäng.

§ 12.

Till talarplats för ledamöter, som kunde vilja därav begagna sig, anvisades på herr talmannens förslag den för ändamålet anordnade, på högra sidan om talmansbordet befintliga platsen.

§ 13.

Tillkännagavs, att Kungl. Maj:t låtit genom offentligt anslag bjuda och kalla riksdagens samtliga ledamöter att tisdagen den 12 innevarande månad kl. 11 f. m. infinna sig i slottskapellet samt, efter förrättad gudstjänst, enligt § 34 riksdagsordningen begiva sig till rikssalen för att där inhämta vad Kungl. Maj:t hade att meddela riksdagen.

§ 14.

Herr talmannen meddelade, att till kammarens förfogande överlämnats ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens öppnande, och hemställde, att fördelning av dessa biljetter finge ske genom kammarens kansli med iakttagande, att de för ledamöterna från var och en av rikets valkretsar avsedda

biljetterna utlämnades till valkretsens äldste närvarande representant, som sedermera finge ombesörja den vidare utdelningen.

Detta förslag blev av kammaren bifallet.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.57 f. m.

In fidem
Sune Norrman.

Tisdagen den 12 januari.

Kl. 10.30 f. m.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren inkomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för justitiedepartementet den 11 januari 1943.

Till justitiedepartementet hade den 11 januari 1943 från länsstyrelsen i Örebro län inkommit fullmakt för lagerbiträdet Henry Allard i Örebro, vilken vid ny röstsammanräkning blivit utsedd såsom ledamot av riksdagens andra kammare i stället för avgången ledamot av samma kammare.

Vid granskning av fullmakten, som företogs inför chefen för justitiedepartementet samt vidare av vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, framställdes mot fullmakten icke någon anmärkning.

Protokoll över vad sålunda förekommit skulle jämte den granskade fullmakten överlämnas till andra kammaren.

I ämbetet:

C. G. Bruno.

Vid detta protokoll var fogad fullmakt för lagerbiträdet Henry Allard i Örebro att vara ledamot av riksdagens andra kammare för tiden till den 1 januari 1945.

Kammaren, som lade protokollet till handlingarna, förklarade herr Allard behörig till riksdagsmannakallets utövande.

Herr talmannen meddelade härefter, att herr Allard intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenum onsdagen den 13 innevarande januari företaga val av fyra ledamöter att delta i talmansöverläggningarna, två ledamöter att hava inseende över riksdagens kansli, åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning samt tre ledamöter att handhåva vården om kammarens ekonomiska angelägenheter.

§ 3.

På förslag av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrått med första kammarens talman, beslöt kammaren att företaga val av ledamöter i de ständiga utskotten fredagen den 15 och av suppleanter i samma utskott lördagen den 16 innevarande månad.

Ordet begärdes nu av herr **andre vice talmannen**, som yttrade: Herr talman! Jag tillåter mig hemställa, att andra kammaren måtte besluta att utse suppleanter i de ständiga utskotten till ett antal av aderton i statsutskottet, sexton i konstitutionsutskottet och bevillningsutskottet samt fjorton i vart och ett av de övriga utskotten utom utrikesutskottet, där antalet grundlagsenligt skall vara åtta.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 4.

Herr talmannen och kammarens ledamöter avgingo kl. 10.45 till slottskapellet, varefter riksdagspredikan hölls av föreståndaren vid Stockholms stadsmision, pastor Joh. W. Johnsson. Efter slutad gudstjänst begav sig kammaren till rikssalen. Hans Majestät Konungen öppnade där riksdagen med ett tal. Sedan första kammarens talman härefter framfört första kammarens undersåttliga vördnad, framträdde **andra kammarens talman** och yttrade:

Eders Majestät!

Med anledning av det regeringsjubileum, som Eders Majestät för kort tid sedan kunnat fira, vill riksdagens andra kammare till Eders Majestät framföra sina hjärtliga välönskningar och sin tacksamhet för Eders Majestäts redbara och lyckosamma arbete i fosterlandets tjänst.

I nuvarande tidsläge äro våra tankar inriktade på frågan om utsikterna för oss att även i fortsättningen få behålla freden. Visserligen hoppas vi att icke bli angripna från något håll, men erfarenheten har lärt oss att det icke finnes något land, som kan känna sig säkert. Det är också till rent självförvar, som vi offra våra medel till militära ändamål. När det gäller rikets säkerhet ha vi att lita till egen kraft, till vårt eget förutseende och vår vilja till handling. Vad vi åsyfta är att skaffa oss grundvalen för en fortsatt självständig svensk politik. Vi fasthålla vid vår neutralitet och uttrycka vår vilja till fredligt samarbete med andra folk.

Vårt försörjningsläge under detta fjärde krigsår bjuder på svårigheter av olika slag. Deras övertvinnande ställer stora krav på företagsamhet och arbetsvilja. Bådadera finnas hos vårt folk.

Med uttalande av att andra kammaren skall vid denna riksdag, liksom tidigare, ägna Eders Majestäts förslag en omsorgsfull behandling, framför jag å kammarens vägnar dess undersåttliga vördnad.

Talmännen fingo härefter vardera mottaga ett exemplar av dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1943/44, dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43, dels Kungl. Maj:ts proposition, nr 3, angående fortsatt giltighet för förskottsstaten för försvarsväsendet, dels ock Kungl. Maj:ts berättelse om vad i rikets styrelse sig tilldragit, varefter ceremonien på rikssalen avslutades; och åtskildes kammaren vid utgåendet från rikssalen, enligt beslut fattat före avgången från dess samlingsrum.

In fidem

Sune Norrman.

Onsdagen den 13 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Företogs val av fyra ledamöter att delta i talmansöverläggningarna; och blevo därtill utsedda:

- herr *Carlström*,
- » *Skoglund* i Doverstorp,
- » *Svensson* i Grönvik och
- » *Vougt*,

en var med 148 röster.

§ 2.

Anställdes val av två ledamöter, vilka jämte två ledamöter av första kammaren skulle hava inseende över riksdagens kansli; och blevo därtill valda:

- herr *Eriksson* i Stockholm och
- » *Persson* i Falla,

en var med 132 röster.

§ 3.

Vid nu företaget val av åtta ledamöter att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning blevo därtill utsedda:

- herr *Hall*,
- » *Hermansson*,
- » *Kilbom*,
- » *Mosesson*,
- » *Pettersson* i Rosta,
- » *Svensson* i Grönvik,
- » *Thorell* och
- » *Westerdahl*,

en var med 104 röster.

§ 4.

Anställdes val av tre ledamöter att handhava vården om kammarens ekonomiska angelägenheter; och blevo därtill valda:

- herr *Andersson* i Malmö,
- » *Lundell* och
- » *Nilson* i Eskilstuna,

en var med 93 röster.

§ 5.

Justerades protokollsutdrag angående de i §§ 1—4 här ovan omförmälda valen.

§ 6.

Herr statsrådet *Bergquist* avlämnade
dels Kungl. Maj:ts skrivelse, nr 4, med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet Thorwald Erik Natanael Bergquist att under innevarande lagtima riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som jämlikt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet;

dels och Kungl. Maj:ts propositioner:
nr 5, angående ersättning till E. Hedblom i anledning av sjukdom ådragen under militärtjänstgöring; och
nr 7, med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 § och 27 § 1 mom. D värnpliktslagen den 30 december 1941 (nr 967).

Kammaren beslöt lägga skrivelsen till handlingarna samt meddela vederbörande utskott och riksdagens kanslideputerade underrättelse om innehållet i densamma.

De avlämnade propositionerna bordlades.

§ 7.

Upplästes följande till kammaren inkomna skrivelse:

Till riksdagens andra kammare.

Sedan jag vid sammanräkning den 11 januari 1943 inför länsstyrelsen i Södermanlands län utsetts till ledamot av riksdagens första kammare för Södermanlands och Västmanlands län, får jag hemställa om befrielse från uppdraget att vara ledamot av riksdagens andra kammare för Stockholms stad.

Stockholm den 12 januari 1943.

Thorwald Bergquist.

Kammaren beslöt, med godkännande av den gjorda avsägelsen, att om den härigenom inom kammaren uppkomna ledigheten jämlikt § 28 riksdagsordningen hos Konungen göra anmälan; och blev ett i sådant avseende på förhand uppsatt skrivelseförslag, som nu upplästes, av kammaren godkänt.

§ 8.

Till bordläggning anmäldes:

Kungl. Maj:ts under gårdagen på rikssalen avlämnade
proposition, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1943/44;
proposition, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43;
proposition, nr 3, angående fortsatt giltighet för förskottsstaten för försvarsväsendet; och
berättelse om vad i rikets styrelse sig tilldragit;
riksdagens år 1942 församlade revisorers berättelser:
om granskning av statsverkets jämte därtill hörande fonders tillstånd, styrelse och förvaltning för tiden 1 juli 1941—30 juni 1942;
angående riksbanken; och
om granskning av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning för tiden 1 juli 1941—30 juni 1942 m. m.; samt
justitieombudsmannens ämbetsberättelse samt tryckfrihetskommitténs berättelse; och
militieombudsmannens ämbetsberättelse.

§ 9.

Herr **förste vice talmannen** erhöll på begäran ordet och yttrade: Herr talman! Jag hemställer, att kammaren ville besluta, att Kungl. Maj:ts propositioner, nr 1, angående statsverkets tillstånd och behov under budgetåret 1943/44, nr 2, angående utgifter å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 och, nr 3, angående fortsatt giltighet för förskottsstaten för försvarsväsendet, måtte i nu nämnd ordning uppföras sist på föredragningslistan för nästa sammanträde.

Denna hemställan bifölls.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Avlämnades följande motioner, nämligen av:

herr *Sefve*, nr 1, om viss ändring av civila avlöningsreglementets bestämmelse om ersättning för flyttningkostnad;

herr *Nilsson* i Kristinehamn *m. fl.*, nr 2, angående beredande åt enskilda av statslån till kontantinsatser i bostadsrättsföreningar;

herrar *Andersson* i Göteborg och *Nilsson* i Stockholm, nr 3, angående förbättrande av informationsverksamheten;

herr *Nilsson* i Kristinehamn *m. fl.*, nr 4, angående lättande av ensamstående mindre inkomsttagares skatteböroda;

herr *Holmgren*, nr 5, om förnyad granskning av gällande pensionsbestämmelser för statens arbetare;

herr *Pettersson* i Hällbacken *m. fl.*:

nr 6, om viss ändring i lagen om semester; och

nr 7, om införande av högertrafik;

herr *Sefve*, nr 8, angående åstadkommande av bättre vägledning för den studerande ungdomen vid dess val av levnadsbana; samt

herr *Nilsson* i Stockholm *m. fl.*, nr 9, angående tillsättande av speciella organ för ekonomisk fredsberedskap.

Dessa motioner bordlades.

Kammarens ledamöter åtskildes härefter kl. 11.37 f. m.

In fidem
Sune Norrman.